ECLI:LV:AT:2020:0930.C30600313.5.S
Lieta Nr. C30600313, SKC-419/2020
Civillietu departaments

Latvijas Republikas Senāts

S P R I E D U M S

Rīgā 2020.gada 30.septembrī

Senāts šādā sastāvā:
senatore referente Dzintra Balta,
senatore Anda Briede,
senatore Ināra Garda

rakstveida procesā izskatīja civillietu sakarā ar SIA „Radio Skonto" kasācijas sūdzību par Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2019.gada 5.jūlija spriedumu biedrības „Autortiesību un komunicēšanās konsultāciju aģentūra/Latvijas Autoru apvienība" prasībā pret SIA „Radio Skonto" par licences līguma atzīšanu par noslēgtu un parāda piedziņu un SIA „Radio Skonto" pretprasībā par licences līguma atzīšanu par noslēgtu un atlīdzības noteikšanu.

Aprakstošā daļa

[1] Biedrība „Autortiesību un komunicēšanās konsultāciju aģentūra/Latvijas Autoru apvienība" (turpmāk – biedrība „AKKA/LAA") cēlusi tiesā prasību pret SIA „Radio Skonto", kuras gala redakcijā lūgts:

1) atzīt par noslēgtu no 2011.gada 1.janvāra licences līgumu (prasības pieteikumam pievienotajā redakcijā) starp biedrību „AKKA/LAA" un SIA „Radio Skonto" par tiesībām izmantot autoru muzikālos darbus ar vai bez teksta raidīšanai radio ēterā un vienlaikus publiskošanai interneta tīklā, nosakot līguma darbības termiņu līdz 2016.gada 31.decembrim un autoratlīdzības lielumu – 3,75 % no atbildētājas ieņēmumiem;

2) piedzīt no atbildētājas par labu prasītājai nesamaksāto autoratlīdzību 77 584,14 EUR par laiku līdz 2013.gada 31.decembrim (ieskaitot).

[2] SIA „Radio Skonto" cēlusi pretprasību, kurā lūgts atzīt par noslēgtu licences līgumu 2005.gada 19.aprīļa redakcijā, nosakot līguma darbības termiņu līdz 2016.gada 31.decembrim, un autoratlīdzības lielumu – 3 % no līgumā definētajiem ieņēmumiem.

[3] Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2014.gada 11.decembra spriedumu prasība apmierināta daļēji, bet pretprasība noraidīta. Atzīts par noslēgtu no 2011.gada 1.janvāra licences līgums starp pusēm par tiesībām izmantot autoru muzikālos darbus ar vai bez teksta raidīšanai radio ēterā un vienlaikus publiskošanai interneta tīklā uz laiku līdz 2016.gada 31.decembrim, nosakot autoratlīdzības lielumu 3,75 % no SIA „Radio Skonto" ieņēmumiem. No atbildētājas prasītājas labā piedzīts autoratlīdzības parāds 59 344,26 EUR un tiesāšanās izdevumi 3 623,52 EUR. 2015.gada 19.martā lietā taisīts papildspriedums.

[4] Izskatījusi lietu sakarā ar prasītājas un atbildētājas apelācijas sūdzībām, kā arī prasītājas pretapelācijas sūdzību, Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija ar 2016.gada 3.februāra spriedumu prasību apmierināja daļēji, bet pretprasību noraidīja.

[5] Ar Senāta 2019.gada 11.februāra spriedumu minētais spriedums atcelts daļā, ar kuru biedrības „AKKA/LAA" prasība apmierināta, SIA „Radio Skonto" pretprasība noraidīta un no SIA „Radio Skonto" prasītājas un valsts labā piedzīti tiesāšanās izdevumi, nododot lietu šajā daļā jaunai izskatīšanai.

Senāts norādīja, ka tiesai jānoskaidro, vai un par kādiem būtiskiem līguma noteikumiem pusēm faktiski bija saskanīgi gribas izteikumi un nolūks saistīties Civillikuma 1533.panta izpratnē. Nekonstatējot pušu saskanīgu gribas izteikumu attiecībā uz maksājamās atlīdzības lielumu, tiesai jāizvērtē priekšnoteikumu pastāvēšana Autortiesību likuma 41.panta trešās daļas piemērošanai.

[6] Izskatījusi lietu no jauna, Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija ar 2019.gada 5.jūlija spriedumu daļēji apmierināja prasību, bet pretprasību noraidīja. Tiesa nosprieda:

atzīt par noslēgtu no 2011.gada 1.janvāra licences līgumu par tiesībām izmantot autoru muzikālos darbus ar vai bez teksta raidīšanai radio ēterā un vienlaicīgi publiskošanai interneta tīklā uz laiku līdz 2016.gada 31.decembrim, nosakot autoratlīdzības lielumu 3,75 % no SIA „Radio Skonto" ieņēmumiem, bet ne mazāk kā 241,89 EUR mēnesī;

piedzīt no atbildētājas par labu prasītājai autoratlīdzības parādu 59 344,26 EUR un tiesāšanās izdevumus 3623,52 EUR, bet valsts ienākumos ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 23,10 EUR.

[7] Ar Senāta 2020.gada 25.marta rīcības sēdes lēmumu kasācijas tiesvedība sakarā ar SIA „Radio Skonto" kasācijas sūdzību par Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2019.gada 5.jūlija spriedumu ierosināta daļā, ar kuru autoratlīdzības lielums noteikts no raidorganizācijas ieņēmumiem un piedzīts autoratlīdzības parāds 59 344,26 EUR un tiesāšanās izdevumi, bet atteikts ierosināt kasācijas tiesvedību sakarā ar SIA „Radio Skonto" kasācijas sūdzību par spriedumu tā pārējā daļā.

[8] Apelācijas instances spriedums daļā, kurā ierosināta kasācijas tiesvedība, satur šādu argumentāciju, kurai ir nozīme saistībā ar ieņēmumu bāzi, no kuras aprēķināma autoratlīdzība, un parāda piedziņu.

[8.1] Licences līgumam tā 2005.gada 19.aprīļa redakcijā darbības termiņš beidzies 2010.gada 31.decembrī. Puses nav panākušas saskanīgu gribas izteikumu par līguma turpināšanu tā 2005.gada 19.aprīļa redakcijā. Samērīgs autoratlīdzības lielums nosakāms 3,75 % no SIA „Radio Skonto" ieņēmumiem, bet ne mazāk kā 241,89 EUR mēnesī.

[8.2.] Prasītāja lūgusi atzīt par noslēgtu licences līgumu prasītājas piedāvātajā variantā. No minētā līguma projekta redzams, ka tā 3.1.punktā autoratlīdzības lielums noteikts 3,75 % no atbildētājas gada ieņēmumiem, bet ne mazāk par 170 LVL (241,89 EUR) mēnesī.

Jāņem vērā visas autoratlīdzības sastāvdaļas, tostarp minimālā atlīdzības likme.

[8.3] Ievērojot autoratlīdzības likmi 3,75 % no atbildētājas ieņēmumiem, atbildētāja nav pilnībā norēķinājusies ar prasītāju par autoru darbu izmantošanu licences līgumisko attiecību pastāvēšanas laikā. Līdz ar to no atbildētājas par labu prasītājai piedzenams autoratlīdzības maksas parāds, kas aprēķināts, ņemot vērā publiski pieejamo informāciju par atbildētājas ienākumu apmēru 2011.-2013.gadā, kā arī atbildētājas veikto maksājumu apmēru.

Atbilstoši prasītājas parāda aprēķinam, kura matemātisko pareizību atbildētāja nav apstrīdējusi, autoratlīdzības parāds par laiku no 2011.gada 1.janvāra līdz 2013.gada 31.decembrim ir 59 344,26 EUR, kas piedzenams no atbildētājas par labu prasītājai.

[8.4] Tā kā prasība apmierināma daļēji, par labu prasītājai piedzenami tiesāšanās izdevumi 3623,52 EUR, kas noteikti proporcionāli apmierināto prasījumu apmēram.

[9] Kasācijas sūdzībā SIA „Radio Skonto" lūgusi spriedumu atcelt un lietu nodot jaunai izskatīšanai. Sūdzībā norādīti šādi argumenti, kas attiecas uz sprieduma daļu, par kuru ierosināta kasācijas tiesvedība.

[9.1] Pārkāpta Civilprocesa likuma 476.panta pirmā daļa, Civilprocesa likuma 9., 10.pants, 93.panta pirmā daļa, 96. un 192.pants. Tiesa nav ievērojusi kasācijas instances tiesas spriedumā izteikto Civillikuma 1533.panta tulkojumu un priekšnosacījumus Autortiesību likuma 41.panta trešās daļas piemērošanai. Pārkāpta Civilprocesa likuma 97.panta trešā daļa, 189.panta trešā daļa, 190.panta pirmā un otrā daļa, jo spriedumā nav izvērtēti atbildētājas argumenti. Tas novedis pie lietas nepareizas izspriešanas daļā par atlīdzības lieluma noteikšanu, kā arī parāda 59 344,26 EUR apmēru.

[9.2] Tiesa, lai arī atsaukusies uz kasācijas instances norādīto, ka jāņem vērā visas autoratlīdzības sastāvdaļas, tomēr nav tās ņēmusi vērā. Licences līguma projekta 3.3.punktā ir norādīts, ko tieši prasītāja saprot ar SIA „Radio Skonto" ieņēmumiem, no kuriem aprēķināma autoratlīdzība. Tiesa nav sapratusi, ka procentuālajam atlīdzības lielumam pašam par sevi nav nozīmes bez definētas ieņēmumu bāzes, no kuras aprēķināma atlīdzība. Līdz ar to tā piešķirusi prasītājai vairāk labumu, nekā prasītāja lūgusi – paplašinājusi ieņēmumu bāzi no prasītājas konkrēti definētiem atbildētājas ieņēmumiem uz visiem atbildētājas ieņēmumiem.

[9.3] Atlīdzība nav aprēķināma no visiem atbildētājas ieņēmumiem. Piedziņas prasījumā autoratlīdzība aprēķināta no atbildētājas neto apgrozījuma, neņemot vērā pašas prasītājas licences līguma projekta 3.3.punktā definētos ieņēmumus. Tiesa neizvērtēja atbildētājas iebildumus par aprēķinā izmantotās bāzes neatbilstību un bez pamata apmierināja prasību daļā par autoratlīdzības parāda piedziņu, neņemot vērā, ka prasītāja nebija iesniegusi pierādījumus par licences līgumā definētajiem ieņēmumiem.

[10] Augstākajā tiesā 2020.gada 24.septembrī saņemts SIA „Radio Skonto" lūgums, atcelt visu pārsūdzēto spriedumu sakarā ar SIA „Radio Skonto" kasācijas sūdzību, tostarp arī daļā, par kuru ar Senāta 2020.gada 25.marta rīcības sēdes lēmumu tika atteikts ierosināt kasācijas tiesvedību.

Senāts atzīst, ka minētais lūgums nepelna ievērību, jo senatoru kolēģija rīcības sēdē ir izvērtējusi SIA „Radio Skonto" kasācijas sūdzību par Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2019.gada 5.jūlija spriedumu, pieņemot 2020.gada 25.marta rīcības sēdes lēmumu. Rīcības sēdes lēmums un apelācijas instances spriedums daļā, par kuru atteikts ierosināt kasācijas tiesvedību, ir stājies likumīgā spēkā.

Motīvu daļa

[11] Pārbaudījis pārsūdzēto spriedumu Civilprocesa likuma 473.panta pirmās daļas kārtībā, Senāts atzīst, ka tas atceļams.

[12] Kasācijas instancē izvērtējams jautājums, vai pārsūdzētajā spriedumā tiesa ir ievērojusi Civilprocesa likuma normas un pareizi piemērojusi materiālo tiesību normas, nosakot atlīdzību, kas maksājama par darbu izmantošanu, un parāda apmēru.

[12.1] Saskaņā ar Civillikuma 1470.pantu un Autortiesību likuma 41.panta pirmo daļu atlīdzības lielums ir būtiska licences līguma sastāvdaļa. Līdz ar to tiesai, atzīstot, ka starp prāvniecēm ir noslēgts licences līgums, bija pienākums noteikt atlīdzības lielumu, kas maksājams saskaņā ar minēto līgumu.

Nav strīda, ka izskatāmajā lietā atlīdzības lielums ir nosakāms kā procentos izteikta daļa no darbu izmantotāja gada ienākumiem. Šādā gadījumā ir vienlīdz nozīmīgi noteikt gan procentu, kuros daļa izteikta, apmēru, gan ieņēmumus, no kuriem minētā daļa aprēķināma.

[12.2] Senāts piekrīt kasācijas sūdzības argumentam, ka apelācijas instances spriedums daļā, ar kuru noteikts, ka atlīdzība maksājama kā noteiktā procentu apmērā izteikta daļa no atbildētājas gada ieņēmumiem bez to konkretizācijas, nav pamatots.

Iepriekšējā nolēmumā, ko Senāts 2019.gada 11.februārī taisījis šajā lietā, bija ietvertas norādes par nepieciešamību izvērtēt atlīdzības lielumu, kā arī izskaidrots, ka šādā izvērtējumā tiesai jāņem vērā attiecīgās atlīdzības likmes (tarifa) visas sastāvdaļas. Pārsūdzētajā spriedumā minētās norādes ievērotas tikai attiecībā uz atlīdzības noteikšanā izmantojamo procentuālo apmēru, bet atstātas bez pietiekamas vērības attiecībā uz ienākumiem, kas ņemami vērā atlīdzības aprēķinā. Katra puse prasījumu pamatošanai iesniegusi savu licences līguma redakciju. Abās redakcijās ietverts līdzīgs regulējums, saskaņā ar kuru autoratlīdzība aprēķināma kā daļa no konkrētiem, līgumā definētiem ieņēmumiem, no kuriem turklāt veicami atskaitījumi (sk. prasītājas iesniegtajā līguma redakcijā 3.3.punktu, atbildētājas iesniegtajā līguma redakcijā 3.2. un 3.3.punktu), nevis no visiem atbildētājas ienākumiem.

Turpretim apelācijas instances tiesa pretēji Civilprocesa likuma 476.panta pirmajai daļai nav ievērojusi Senāta 2019.gada 11.februāra spriedumā ietvertās norādes, jo nav izvērtējusi, kādi atbildētājas ieņēmumi jāiekļauj atlīdzības aprēķina bāzē, ņemot vērā katras puses izvirzīto pozīciju. Tiesa nav noskaidrojusi, par ko saistībā ar aprēķinā izmantojamo ieņēmumu bāzi puses ir vienojušās (Civillikuma 1533.pants) un par ko ir strīds, kas izšķirams, piemērojot Autortiesību likuma 41.panta trešo daļu.

Līdz ar to pārsūdzētais spriedums daļā par atlīdzības lieluma noteikšanu neatbilst Civilprocesa likuma 189.panta trešajai daļai, 190.pantam, un tas novedis pie Autortiesību likuma 41.panta trešās daļas nepareizas piemērošanas, kas rada pamatu sprieduma atcelšanai.

[13] Jautājums par parāda piedziņu, kā arī tiesāšanās izdevumu piedziņu ir pakārtots autoratlīdzības lieluma noteikšanai. Tādēļ, atceļot spriedumu daļā par atlīdzības noteikšanā izmantojamo bāzi, tas atceļams arī daļā par parāda piedziņu un tiesāšanās izdevumiem.

[14] Atceļot spriedumu, saskaņā ar Civilprocesa likuma 458.panta otro daļu atbildētājai atmaksājama drošības nauda 300 EUR.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 474.panta 2.punktu, Senāts

nosprieda

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2019.gada 5.jūlija spriedumu atcelt daļā, ar kuru autoratlīdzības lielums noteikts kā procentos izteikta daļa no SIA „Radio Skonto" ieņēmumiem un no SIA „Radio Skonto" par labu biedrībai „Autortiesību un komunicēšanās konsultāciju aģentūra /Latvijas Autoru apvienība" piedzīts autoratlīdzības parāds 59 344,26 EUR, kā arī tiesāšanās izdevumi 3623,52 EUR.

Lietu šajā daļā nodot jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

Atmaksāt SIA „Radio Skonto" drošības naudu 300 EUR (trīs simti *euro*).

Spriedums nav pārsūdzams.

Senatore Dz. Balta

Senatore A. Briede

Senatore I. Garda